

Möte klövvilt Landsbygdsministern 20/6 2023

Samtal om älg- och klövviltsförvaltning med fokus:

Balans mellan vilt, foder och betesskador och samarbete

Jordägareförbundets övergripande ståndpunkter

- Förbundet står tveklöst för balans mellan värdemässigt viktiga näringsverksamheter och optimering av markernas avkastningsförmåga varav vilt är en.
- Äganderätten – rådighet till beslut på fastighetsnivå - är förutsättning till en adaptiv och långsiktig förvaltning baserad på lokala behov.
- Förbundet vill och tror att samverkan är en förutsättning – förutsatt att den är frivillig.

Vad fungerar bra

- Utvecklingen går åt rätt håll – ökad medvetenhet om viltskador och behov av flerartsförvaltning är tidigare. Dock trögrörliga effekter.
- Nuvarande lagstiftning och förvaltningssystem begränsar inte möjligheten till samverkan och lokal förvaltning utifrån behoven.
- Vi har en liberal jaktlagstiftning med långa jakttider, generösa hjälpmedel, bredd av tillåtna jaktmetoder jämfört med övriga Europa. Därför är vår uppfattning att det är de sociala aspekter som begränsar och det är dit åtgärder bör riktas.
- Åtgärder inom all klövviltsförvaltning måste beslutas på lokal nivå då behoven har stora variationer lokalt, regionalt och nationellt.
- När det finns vilja om samarbete så går det att nå gemensamma mål – med tex minskade viltpopulationer.

Vad fungerar mindre bra

- Ökat markägaransvar och krav på aktiv närvaro i förvaltningen.
- Behov av kvalitativa och tillförlitliga inventeringsverktyg som kan verka som beslutsstöd på lokal nivå.
- Information om behov måste nå ut till fastighetsnivå – det är avgörande – idag fastnar ofta frågor och information hos företrädare och når inte vidare!
- Flerartsförvaltning kräver ökade aktiva insatser och kunskap från i grunden en ideell förvaltning.
- Vilja till samarbete mellan intresseorganisationer på nationell och regional nivå – Jordägareförbundet vill samarbeta och tror det är vägen fram.
- Implementering av nationella forskningsresultat i den lokal förvaltningen.
- Vargens etablering i SRFO försvårar klövviltsförvaltningen och ökar klövviltsskador lokalt – aktiv förvaltning av vargstammen och ökad kunskap behövs!

Vad har vi gjort?

- Information till medlemmar om behov av en aktiv viltförvaltning i balans mellan intressen i dialog med fastighetsgrannar.
- Utbildning och information till medlemmar om klövviltsförvaltning i balans - lyfter exempel på framgångsrika samverkansinsatser.
- Förbundet deltar aktivt i på nationell nivå i råd och samverkanforum och processer. Deltar även i regionala samverkansinitiativ, projekt och dialoger.
- Utbildning och dialog med medlemmar som är ledamöter i regionala ÄFG och VFD.
- Svarar löpande på remisser, inspel till forskning, utredningar och regeringsuppdrag.

Lösningsorienterade förslag

- Förbundet föreslår ett pilotprojekt för flerartsförvaltning klövvilt och ett nationellt handslag för projektet! Se separat bilaga.
- Fokusera inte på ytterligheterna – rikta insatserna mot ”mittfåran” som kan bidra med betydande förändring.
- Stort behov av utbildning, information och verktyg som underlättar mer välgrundade beslut i förvaltningen. Markägarna har bäst kunskap om viltsituationen i lokalområdet – men behöver ökad kunskap. Projektet ”*Framtidens viltförvaltning*” bekräftar detta.
- Införa kostnadsfri enskild rådgivning kring klövviltsförvaltning. (likt Greppa Näringen)
- Revidera Förordning för Viltförvaltningsdelegationer:
 - utöka mandat för markägareintresset.
 - inför ett arbetsutskott med företrädare från de regionala intresseorganisationerna, som bereder underlag till VFD.
- Älgförvaltningssystemet behöver anpassas till behoven.

Älgförvaltningen i södra Sverige kräver stora resurser från alla berörda parter i förhållande till antalet fällda älgar. Älgförvaltningsområden (ÄFO) skapar en nivå i älgförvaltningen i södra Sverige som inte bidrar till ökad kvalitet i förvaltningen i förhållande till arbetsinsatsen.

Det finns stort behov av att skapa modeller med incitament som kan bidra till flerartsförvaltning. Det finns stora vinster med att använda befintliga strukturer och den mest lämpliga nivån är skötselområden. Skötselområden har bildats med incitamentet att fastighetsägarna fick en jaktlig fördel, antingen att tex skjuta fler älgar, få lägre jakttid, skjuta vuxna älgar. Samma incitament kan användas för att stimulera flerartsförvaltning. Skötselområden finns som älgskötselområden (ÄSO) och kronhjortskötselområden (KSO)

Förslag förvaltningsmodell flerartsförvaltning - Klövviltsskötselområden

1. Ta bort ÄFO nivå i södra Sverige.
2. Avskaffa kronhjortsskötselområden (KSO) och ombilda till Klövviltsskötselområden (KVSO)
3. Befintliga ÄSO och licensområden erbjuds bilda frivilliga Klövviltsskötselområden (KVSO)
4. Formalisering av organisation i ÄSO och KVSO – inför samma struktur som i ÄFO att markägare har utslagsröst. (se JF 1987:905 § 3 d)
5. VFD beslutar om regionala inriktningsmål i klövviltsförvaltningen som KVSO ska bidra till i sin förvaltning.
6. Medel tilldelas länsstyrelserna som kan sökas av KVSO för insatser som bidrar till flerartsförvaltning.
7. KVSO undantas fällavgifter på älg.
8. KVSO får jaga handjur av kronhjort och dovhjort under hela jakttiden. Utanför KVSO endast under perioden för smyg- eller vakjakt (ej under 1/10 – 31/1)
9. Inget krav på måluppfyllnad av skötselplan i KVSO men området ska verka mot de regionala målen.

Klövviltsskötselområde ska:

1. Utföra enkel spillningsinventering av förekommande klövpopulationer vart tredje år.
2. Årligen inrapportera älgobs för minst 80% av området.
3. Uppskatta fodertillgång enligt lämplig modell. (av SLU rekommenderad)
4. Uppskatta skadesituation orsakat av klövvilt i jordbruk och skogsbruk.
5. Sammanställa skötselplan för alla förekommande klövviltssarter.
6. Utföra jakt mot målsättning i skötselplan.
7. Sammanställa fällt vilt från minst 80% av området.
8. Årlig protokollförd utvärdering och vid behov uppdatering av mål.

Fördelar

- Kostnadseffektiv åtgärd för ökad flerartsförvaltning
- Kan genomföras inom ramen för befintligt älgförvaltningssystem
- Begränsade ändringar i jaktlagstiftning och föreskrifter
- Sparar resurser för både myndigheter, markägare och jägare
- Lägre fällavgifter utan finansiering av ÄFO
- Lättare att hitta ideella resurser och kompetenser till KVSO
- Minskade konflikter mellan ÄFO och ÄSO (KVSO)
- Skapar incitament för ökad flerartsförvaltning (längre jakttid handjur)

Övrigt

- Är "5% målet" i skogen ett nationellt mål i klövviltsförvaltningen? Förbundet bedömer det problematiskt med ett nationellt mål som inte är möjligt att uppnå i vissa län.
- Avsätt medel till behovsanpassad forskning och fältförsök för att öka kunskap i den operativa klövviltsförvaltningen, tex inventeringsmetoder, mm.
- Obalans främst ett resultat av passiv förvaltning – ökad kunskap av konsekvenser och behov kan bidra till en aktiv förvaltning.
- Markägarna ska vara målgruppen - jägare utförare. När målgruppen blandas blir det otydligt.